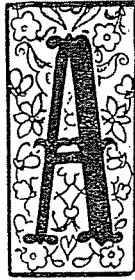

Tasavvuf

LEVAKİH'UL - ENVÂR

Hayatı :

bdulvehhâb b. Ahmed b. Ali b. Ahmed b. Muhammed b. Mûsâ ...al-Ansârî al-Misrî 897 h. (1491/2) de Kalkaşan'da doğdu. İlk tahsilini Kahire'de yaptı. Çalışkanlığının yanı sıra, fitrî istidatları sayesinde kısa zamanda devrinin bütün bilgilerini elde etmişti.

Şa'rânî'nin tasavvufa olan meyli ilk gençlik yıllarına tesâdüf eder. Şâzelî tarikatine girişi bu senelere rastlamaktadır.

Bizzat kendisi, silûk devresinde hizmetinde bulunduğu şeyhlerini, Tabakâtında zikretmiştir. Bunlar arasında bilhassa, 35 sene müddetle hizmetinde bulunduğu Nureddin eş-Şûnî ile Ali el-Havvâs'ın adını anmak lâzımdır. Şa'rânî Latâif'ul-minen'de sık sık zikrettiği bu son şeyhinin meclislerine 10 yıl müddetle devam etmiştir.

Uzun ve hayli mücadeleli bir hayat geçiren Şa'rânî Kur'an, tefsir, hadis, fıkıh, gramer ve tıp gibi naklî ve aklî ilimlerin birçok dallarında eserler vermiştir ki bunların belli başlıları şunlardır:

1. Ed-Durer el-mensûre fi beyâni zubb'il-ulûm il-meshûre (tefsir, kıraat, fıkıh, nahiv, belâgat ve tasavvufa dair bilgileri içine alan bir ansiklopedik eser).

2. El-Yavâqit ve'l-cevâhir fi beyâni aqâid'il—ekâbir

3. Ferâid'ul-qalâid fi ilm'il-aqâid

4. El-Bedr'ul-münîr fi garîbi ehâdis'il-beşîr'in-nezîr

5. Letâif'ul-minen (Tercümei hali)

6. El-Mukaddimet'un-nahviyye fi'l-Arabîyye

7. Ed-Durr'un-nazîm fi ulûm'il-Qur'an'il-azîm

Fakat o, esas şöhretini tasavvuf sahasında yazdığı eserlerle sağlamıştır. Bunlar arasında bilhassa :

1 — İrsâd-ut-tâlibîn ilâ merâtib ulemâ el-âmîlin

2 — Levakîh el-envâr elqudsiyye fi beyâni qavâid es-süfiyye (Bu eser İbn'ul-Arabî'nin El-Futûhât el-mekkiyye'sinin bir hülâsasıdır).

Eş - ŞA'RÂNÎ

TERCEME :
Dr. Ahmed H.
KAYALAR

3 — Savâti'ul-anvâr al-qudsiyye fîmâ sadarat bihi'l-Futûhât el-mekkiyye

4 — El-Kibrît el-ahmar fî beyân ulûm es-Seyh el-Ekber

5 — El-Kavl el-mubîn fi'r-red an Muh-yiddin (İbn'ul-Arabî'nin bir müdafaası).

6 — Medâric es-sâlikîn ilâ rusûm tariq al-ârifîn

7 — El-Mevâzin ed-durriyye el-mubeyyi-ne liaqâid'il-firaq el-âliye

8 — En-Nefehât el-qudsiyye fî beyân qawâid'is-sûfiyye ile tercümesi takdim edilecek olan

9 — Levâkih'ul-envâr fî tabâqât il-ah-yâr'ı hatırlatılmadır.

Hayatını dokümacılıkla kazanan eş-Şa'rânî, h. 973 (m. 1565) te Kâhire'de Allah'ın rahmetine kavuştu.

Tasavvufî eserlerinde, islâm fihkî ile tasavvufu insicamlı bir tarzda telif eden Şa'rânî, bu görüş tarzını, islâm tasavvufundaki ehemmiyeti dolayısıyla tercüme edilmesi gereken mezkûr son eserinin mukaddemesinde dile getirmiş bulunmaktadır.

LEVÂKIH'ul-ENVÂR'ın MUKADDİMESİ

Velilerini nimetlerle donatan Allah'a hamd olsun. Veliler bununla O'na hamd ederler. Allah onları, Kendisine mehabbet besleyen kullar edinmiş, Kendisine hizmette alıkoymuştur. Bu kullar, namazlarına ihtimam gösterirler. Yine Allah onları huzûruna dâvet etmiş, kendilerine dereceler tahsis etmiştir. «Hayır yarışlarında ta öne geçip kazananlar (a gelince), onlar (orada da) öncüdürler. İşte onlar (Allah'a) en çok yaklaştırılmış olanlardır (Kur'an 56/10-11)».

Huzûrunun kapılarını onlara açmış, kalplerinden ara perdeyi kaldırmıştır. Onlar, O'nun huzurunda teeddüp eder haldedirler. Onlara sevgisini lûtfetmiş, kendilerinden yüz çevirmemeğe ve ayrılmamağa dair teminat vermiştir. «Haberiniz olsun ki Allah'ın velî kulları için hiçbir korku yoktur. Onlar mahzun da olacak değildir (Kur'an 10/62)». Basîretlerini fazhıyla tenvir etmiş, içlerini temizlemiş ve onları gizli sırta muttali kılmış, ağyardan korumuş, fâcirlerden gizlemiştir. Zira onlar telli duvaklı gelinlerdir; mücrimler onları göremezler. Allah'ın velîlerinden biri kendilerine rastlasa, onu zındıklık ve delilikle suçlarlar. Onları bakar kör halde görürsün. Aralarında, ve-

lilerin kerâmetlerini inkâr eden, değerlerini düşürmek isteyen, niyetlerini kınayanlar vardır. Yine aralarında müterizler vardır ki bunlar onların hallerine itiraz ederler, bunu yaparken ifadelerinde cehalete batar gömülürler, güyâ velîlerle alay ederler. Oysa «Allah onlarla istihzâ eder ve taşkınlıkları, azgınlıkları içinde serseri dolaşmalarına mühlet verir (Kur'an 2/15)».

Bazı zümreleri kendisine yaklaştıran ve onları kendi hizmetine seçen Allah'ı tenzih ederim. Onlar, huzûrundan ayrılmazlar. Velâyet semâsında, kendilerini yıldızlar olarak yerleştiren, yeryüzü halkını, kendileriyle yol bulur hale koyan Allah'ı tenzih ederim. Kendilerine, huzûruna yaklaşmakta müsaade eden Allah'ı tenzih ederim. Onlar inkâr edenler, kendilerinden uzaktadırlar.

Velîler yakınlık cennetinde nimetler içindedirler; münkirler ise, ayrılık cehenneminde azap tadarlar. «O, yapacağından mes'ul olmaz, fakat onlar mes'ul olurlar (Kur'an 21/23)».

Yakinen inanarak şehâdet edenin şehâdetiyle şehâdet ederim ki Allah'tan başka Tanrı yoktur, O'nun şerîki de yoktur. Ve yine şehâdet ederim ki Nebîimiz Hz. Muhammed (S.A.S.) O'nun kulu ve gizli nûr ve masûn sırrı olan resûlüdür. Ey Allah'ım Seni ananlar her andıkta Ona, diğer nebî ve resûllere, onların âilelerine ve bütün arkadaşlarına salat u selâm et... O'nu zikrinden gâfiller, gaflettedir.

Bu eser, içinde, Allah azze ve celle'nin yolunda, kendilerine uyulan, Sahâbe ve Tabiûndan itibaren IX. asır ile X. asrın bir kısmına kadar ki velîlerin bir miktarını hülâsa ettiğim bir kitaptır. Bunu teklifden maksadım, velî ve sûflerin sadece makâm ve hallerinin anlaşılmasıdır. Onların, şeriatın önderlerinin kitaplarında yazılı başkalarıyla müsterek olanların değil de kendilerinin esas ve cevher sözlerini zikrettim. Aynı şekilde onların sadece, ilk sülûktaki hallerini değil de, şiddetli açlık ve uykusuzluk, şan ve şöret kazanmama sevgisi gibi müritleri harekete getiren yahut velî ve sûfleri şeriatın bir kısmını reddetdiklerini düşünenlere karşı şeriatî tâzim edişlerini gösteren hallerini zikrediyorum. Nitekim İbn'ul-Cevzî, al-Gazâlî, hatta al-Cuneyd ve eş-Şiblî hakkında sarîh beyanda bulunmuş ve «yemin ederim ki bunlar, şeriat halısını büküp kapamışlar; keşki tasavvufa girmeselerdi» demiştir.

NÂT-I NEBÎ

Ahmedim, ver aşkın bana,
Kurbânın olayım senin.
Kıtmâr gibi, eşğine
Derbânın olayım senin.

Al benden benlik izini,
Soy benden dünya işini,
Dâim göreyim yüzünü,
Giryânın olayım senin.

Aşkında kiblemsin benim,
Kiblemde cânımsın benim,
Canda cânânımsın benim,
Müştakın olayım senin.

Göklere nûrunu saran.
Yerlere rahmetin saçan,
Kalblere vahdetin yazan,
Tayerânın olayım senin.

Meftûnunum hûlkuna ben,
Mezbûhunum uğrunda ben,
Mecnûnuum kapında ben,
Mensûrun olayım senin.

Mü'mine pür-safâsın sen,
Âşıka pür-vefâsın sen,
Ârife Mustafâ'sın sen,
Tavvâr'm olavım senin!

İbnürrahmi Ali TAYYAR

Fakirlerle bir araya gelip, onların gittikleri yolla meggul olduğum sıralar, muâsırlarımızdan bir gurup ta bana aynı şeyi söylemişlerdi. Veli ve sûfilerin sâdece esas sözleri üzerinde duruşum bu yüzdendir. Telif eser verenlerin herhangi birinin, Tabakât kitabında buna ihtimam verdiğini zannetmiyorum. Onlar hallerini zikrediyorlar; söyledikleri şeylerle sadece veli ve sûfilerin buldukları her söz ve kendilerinden sülûkun başlangıcında sâdir olanlarla, ortasında, sonundakiler arasında bir tefrik yapmıyorlar. Onların husûsiyle sözlerini zikretmenin faydaları arasında, tasavvuf yolunu, veli ve sûfiler hakkında doğru düşünceye sahip olanlara ve sözlerini kabul edenlere daha yakından göstermek te yer alır. Zira sâdik mürîd, şeyhinden bir söz işittiği zaman kararlar ve inanarak onu yapandır.

(Devam edecek)

ENSTITÜLÜYE SESLENİŞ

İnandığı davanın ey sadık bekçileri!
İslâmı dünyaya yayacak ey hak erleri!
Söylediğini yaşayacak -yaşatacak günleri
Beklemektedir senden. bu cihanın fertleri.

Davan İslâm davasıdır. Var mıdır bundan
ileri?
Durmadan gece-gündüz anlatmalısın bu ger-
çekleri.

Uyanmalı -uyarmalısın, gaflet denaettir
Bunca imkân variken, vaktini boş geçirmek
bir hamakattir.

Allah askına soruvorum. sana bu mu gerek-
tir?
İyilik ve iyimserlik sağa sola mı dönmektir?

Sevdiğini Allah rızası için sevmelisin
Verdiğini yine Allah rızası için vermелisin
Hak ve hakikati söylemekten korkan değil-
sin
Kendi hizmetini Hak rızasına bağlayan Hak
er'isin

Bilinmeyenlerin uydusu kılma kendini
Yıkılmış olursun kendi-kendine bentini

Sen, göğsünde sarsılmaz îman taşıyorsun
Sen, aleme şan veren ceddin ahfadısın
Yakışmaz, batılının mukallidi olamazsın
Sen, ancak, örnek olacak bir lider olmalısın.

Bu yolda ne gördünse hepsi gayri samimi
Vah! böyledir acep İslâm'ın her hadimi.
Evet düşündüm-taşındım bulamadan çıkar
yo!

Bu yol Hak yoludur, bari sen sadık bekçisi
ol

İbrahim AK